

LBRIS

We know
books

Harriet Beecher Stowe

Coliba unchiului Tom
sau
Viața printre cei umili

Volumul II

Ilustrații: Șerban Andreescu
Traducere de Diana Trăncuță

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

STOWE, HARRIET BEECHER**Coliba unchiului Tom sau Viața printre cei umili / Harriet Beecher**

Stowe ; il.: Șerban Andreescu ; trad. de Diana Trăncuță. - București :

Didactica Publishing House, 2022

2 vol.

ISBN 978-606-048-560-5

Vol. 2. - 2022. - ISBN 978-606-048-561-2

I. Andreescu, Șerban (il.)

II. Trăncuță, Diana (trad.)

821.111

Uncle Tom's Cabin or, Life Among the Lowly

© 1852, Harriet Beecher Stowe

© 2022, Editura Didactica Publishing House

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă sau stocată fără acordul editurii.

Adresa: Splaiul Unirii nr. 16,
Ciădirea Muntenia Business Center, etaj 5, cam. 506, București

ISBN general: 978-606-048-560-5

ISBN volumul 2: 978-606-048-561-2

Editor coordonator: Florentina Ion

Ilustrații: Șerban Andreescu

Redactor: Alina Perțea

Corector: Dorina Lipan

DTP: Creative Publishing

Pentru informații și comenzi, vă rugăm să ne contactați la:

Tel./fax: +40-21-410.88.18; +40-21-410.88.10;

e-mail: office@edituradph.ro

www.edituradph.ro

Tipar: ARTPRINT

Email: office@artprint.ro

Cuprins

CAPITOLUL XIX.....	7
Experiențele și părerile domnișoarei Ophelia (continuare)	
CAPITOLUL XX.....	30
Topsy	
CAPITOLUL XXI.....	49
Kentucky	
CAPITOLUL XXII.....	55
„Iarba se usucă, floarea se scutură”	
CAPITOLUL XXIII.....	65
Henrique	
CAPITOLUL XXIV.....	75
Prevestiri	
CAPITOLUL XXV.....	83
Micuța evanghelistă	
CAPITOLUL XXVI.....	90
Moartea	
CAPITOLUL XXVII.....	106
„Ultima imagine a Pământului”	
CAPITOLUL XXVIII.....	117
Reuniunea	
CAPITOLUL XXIX.....	135
Cei fără apărare	
CAPITOLUL XXX.....	144
Piața de sclavi	
CAPITOLUL XXXI.....	156
Pasajul Mijlociu	

CAPITOLUL XXXII.....	163
Locuri întunecate	
CAPITOLUL XXXIII.....	173
Cassy	
CAPITOLUL XXXIV.....	182
Povestea mulatrei	
CAPITOLUL XXXV.....	195
Mărturiile	
CAPITOLUL XXXVI.....	203
Emmeline și Cassy	
CAPITOLUL XXXVII.....	211
Libertate	
CAPITOLUL XXXVIII.....	220
Victoria	
CAPITOLUL XXXIX.....	232
Șiretlicul	
CAPITOLUL XL.....	243
Martirul	
CAPITOLUL XLI.....	251
Tânărul stăpân	
CAPITOLUL XLII.....	260
O poveste adevărată cu fantome	
CAPITOLUL XLIII.....	269
Consecințe	
CAPITOLUL XLIV.....	278
Eliberatorul	
CAPITOLUL XLV.....	283
Concluzii finale	

CAPITOLUL XIX

Experiențele și părerile domnișoarei Ophelia (continuare)

— Tom, nu trebuia să-mi aduci caii. Nu mai vreau să mă plimb, zise ea.

— De ce nu, domnișoară Eva?

— Lucrurile astea îmi întristează sufletul, Tom, zise Eva. Îmi întristează sufletul, repetă ea, pe un ton grav. Nu vreau să merg.

Apoi se întoarse cu spatele la Tom și intră în casă.

După câteva zile, o altă femeie veni în locul lui Prue, pentru a aduce pesmeții; domnișoara Ophelia era în bucătărie.

— Doamne! zise Dinah. Ce-a pățit Prue?

— Prue nu mai vine, răspunse femeia, pe un ton misterios.

— De ce nu? întrebă Dinah. Doar n-a murit, nu?

— Nu știm exact. E jos, în pivniță, zise femeia, uitându-se la domnișoara Ophelia.

După ce aceasta din urmă luă pesmeții, Dinah o conduse pe femeie până la ușă.

— la zi, care-i treaba cu Prue? întrebă ea.

Femeia părea dornică să vorbească, însă ezita, apoi răspunse, cu o voce aproape șoptită:

— Da' să nu mai spui la nimeni. Prue s-a îmbătat iar și au închis-o în pivniță. Au lăsat-o acolo toată ziua și i-am auzit zicând că au început să zboare muștele peste ea și că e moartă!

Dinah ridică mâinile în sus și, întorcându-se, văzu lângă ea silueta nepământească a lui Evangeline, ochii ei mari, plini de taine, cășcați de groază, buzele și obrajii scurși de sânge.

— Domnul să ne apere! Domnișoara Eva o să leșine! De ce-o lăsăm să audă asemenea vorbe? Tatăl ei o să fie teribil de furios!

— N-o să leșin, Dinah, zise copila, hotărâtă. Și de ce n-ar trebui s-aud? Eu nu pătesc nimic dacă aud, cum a pățit biata Prue din cauza acestor suferințe.

— Doamne Dumnezeule! Poveștile astea nu sunt pentru domnițe sensibile și gingașe ca tine, fin'că te pot omori!

Eva oftă din nou și urcă scările, cu pași lenți și grei.

Domnișoara Ophelia, neliniștită, ceru lămuriri despre povestea femeii. Dinah îi explică pe îndelete, iar Tom adăugă amănunțele pe care le aflase în acea dimineață.

— O chestiune abominabilă, cu adevărat îngrozitoare! exclamă ea, intrând în camera unde St. Clare își citea ziarul.

— Acum ce fărâdelege te-a mai stârnit, mă rog? zise el.

— Acum? Păi oamenii ăia au biciuit-o pe Prue până la moarte! zise domnișoara Ophelia, relatând în detaliu povestea, ba chiar insistând asupra celor mai șocante amănunte.

— M-am gândit că odată și-odată se va ajunge la asta, zise St. Clare, continuând să citească ziarul.

— Te-ai gândit! Și n-o să faci nimic în privința asta? întrebă domnișoara Ophelia. Nu ai niște oameni de seamă, pe cineva care să intervină și să rezolve astfel de situații?

— Se presupune, în general, că interesul proprietății e o garanție suficientă în astfel de cazuri. Dacă oamenii aleg să-și distrugă proprietatea, nu știu ce mai rămâne de făcut. Se pare că biata creatură era o hoată și o bețivă; deci nu ne putem aștepta să stârnească prea multă compătimire.

— E strigător la cer! E cumplit, Augustine! Cu siguranță, vei atrage răzbunarea asupra ta!

— Draga mea verișoară, nu sunt vinovat cu nimic. Și nici nu pot să ajut cu nimic. Dacă aș putea, aș face-o. Dacă oamenii înguști la minte și brutali aleg să se comporte pe măsura acestor trăsături, ce pot face eu? Ei au controlul absolut; ei sunt tiranii iresponsabili. Nu are rost să intervii; nu există nicio lege care să schimbe ceva concret într-o astfel de situație. Tot ce putem face este să închidem ochii și urechile și să-i lăsăm în pace. E singura opțiune care ne-a rămas.

— Dar cum poți să te prefaci că nu vezi și n-auzi nimic? Cum poți să treci cu vederea asemenea lucruri?

— Draga mea copilă, la ce te așteptai? Există aici o întregă clasă socială – înjosită, needucată, delăsătoare, provocatoare –, care este pusă, în lipsa oricăror termeni sau condiții, în mâinile unor oameni cum sunt majoritatea din lumea noastră: oameni fără respect sau stăpânire de sine, care nu țin seama de propriul interes – ceea ce e valabil pentru cea mai mare parte a omenirii. Desigur, într-o comunitate atât de organizată, ce poate face un om onorabil și îngăduitor decât să închidă ochii de câte ori poate și să-și întărească inima? Nu pot să-i cumpăr pe toți prăpădiții care-mi ies în cale. Nu pot să fac pe cavalerul rătăcitor și să m-apuc să îndrept fiecare nelegiuire din orașul acesta. Tot ce pot face este să încerc să mă țin departe de ele.

Chipul cu trăsături fine al lui St. Clare fu, pentru un moment, învăluit într-o umbră; apoi zise:

— Hai, verișoară, nu mai sta acolo; arăți ca una dintre Ursitoare. Tu n-ai aruncat decât o privire – ai văzut doar o frântură din ce se petrece în lumea asta, într-o formă sau alta. Dacă ar fi să privim pe furis la toate nenorocirile vieții, am rămâne de tot fără inimă. E ca și cum ai privi prea îndeaproape fiecare colțisor din bucătăria lui Dinah, zise St. Clare, întinzându-se pe canapea și revenind la ziarul lui.

Domnișoara Ophelia se așeză și își scoase tricotajul, cu o expresie indignată pe chip. Tricotă fără oprire, dar, în timp ce cugeta, furia îi clocotea pe dinăuntru. În cele din urmă, izbucni:

— Eu îți zic, Augustine, nu pot să trec cu vederea astfel de lucruri, așa cum o faci tu. După părerea mea, e o adevărată monstruoziție că tu aperi un asemenea sistem!

— Ce mai e? zise St. Clare, ridicând privirea din ziar. Ai luat-o de la capăt?

— Ți-am zis că e o adevărată monstruoziție să aperi un asemenea sistem! spuse domnișoara Ophelia, tot mai înflăcărată.

— Îl apăr, scumpa mea doamnă? Cine-a zis că-l apăr?

— Normal că-l aperi – cu toții o faceți, voi, sudiștii. Altfel, pentru ce-ați mai ține sclavi?

— Chiar ești atât de naivă să presupui că nimeni din lumea asta nu face și ceea ce consideră greșit? Tu nu faci sau n-ai făcut niciodată ceva de care te-ai îndoit?

— Dacă fac, mă căiesc, zise domnișoara Ophelia, mânuind andrelele cu energie.

— Și eu la fel, zise St. Clare, descojind o portocală. Mă căiesc tot timpul.

— Și-atunci, de ce continui?

— Tu n-ai continuat niciodată să faci un lucru greșit, chiar și după ce te-ai căit, buna mea verișoară?

— Păi, doar când n-am putut să rezist tentației, zise domnișoara Ophelia.

— Ei bine, nici eu nu pot rezista tentației, răspunse St. Clare. Asta e problema mea.

— Dar întotdeauna îmi zic să nu mai greșesc și încerc să-mi țin cuvântul.

— Da, și eu mi-am zis, de nu știu câte ori, înăștia zece ani, spuse St. Clare; dar, cumva, nu m-am lecuit. Tu te-ai lecuit de toate păcatele tale, verișoară?

— Vărule Augustine, zise domnișoara Ophelia, cu seriozitate, lăsându-și deoparte tricotajul. Presupun că merit să-mi critici slăbiciunile. Știu că tot ceea ce spui e adevărat, nimeni nu simte asta mai mult decât mine. Dar mi se pare, cu toate acestea, că noi doi ne deosebim în mare măsură. Eu una aș prefera să-mi tai mâna dreaptă decât să continui, zi de zi, să fac ceea ce consider greșit. Dar, la urma urmei, comportamentul meu se află în contradicția cu ocupația mea, așa că nu-i de mirare că mă critici.

— O, verișoară, zise Augustine, așezându-se pe podea și punându-și capul în poala ei. Nu mai lua lucrurile așa în serios! Știi prea bine ce băiat neisprăvit și obraznic am fost întotdeauna. Îmi place să te tachinez, asta-i tot, doar ca să văd cum îți ieși din fire. Chiar cred că ești de o bunătate exasperantă și mă obosește la culme să mă gândesc la asta.

— Dar acesta e un subiect serios, Auguste, băiatul meu, zise domnișoara Ophelia, mângâindu-l pe frunte.

— Din nefericire, da, zise el. Și mie... ei bine, mie nu-mi place să port discuții serioase pe o vreme încinsă ca asta. Cred că nimeni nu se poate implica în dezbateri morale, cu atâția țânțari în jur, zise St. Clare, ridicându-se brusc. Uite, asta da teorie! Acum înțeleg de ce națiunile nordice sunt întotdeauna mai virtuozitate decât cele sudice, înțeleg pe deplin!

— O, Augustine, ești așa zăpăcit!

— Sunt? Păi da, cred că sunt; dar, măcar o dată, o să fiu serios acum; dar trebuie să-mi dai coșul ăla cu portocale – vezi tu, trebuie să „mă întărești cu vin și să mă răcorești cu mere”, dacă tot fac efortul acesta. Acum, zise Augustine, trăgând coșul spre el, o să încep: Când, în cursul evenimentelor omenirii, devine necesar ca un om să țină douăzeci sau treizeci de semeni în captivitate, o atenție deosebită la părerile societății presupune...

— Nu văd cum ești mai serios acum, zise domnișoara Ophelia.

— Așteaptă... urmează..., o să vezi. Pe scurt, verișoară, spuse el, afixând brusc pe chipul lui frumos o expresie serioasă, în această problemă abstractă a sclaviei nu cred că poți avea decât o singură părere. Proprietarii de plantații, care trălesc de pe urma acesteia, clericii, care trebuie să-i împace pe cei de mai înainte, politicienii, care se folosesc de aceasta pentru a conduce pot deforma și răstălmăci limbajul și etica într-o asemenea măsură încât lumea va rămâne cu gura căscată la ingeniozitatea lor; pot forța natura și Biblia și cine mai știe ce, în folosul lor; dar, cu toate acestea, nici ei și nici lumea nu cred cătuși de puțin în această instituție. Asta vine de la diavol; și, după părerea mea, este un exemplu care ne arată clar cu ce e în stare să se ocupe el.

Domnișoara Ophelia se opri din tricotat și păru surprinsă, iar St. Clare, aparent încântat de mirarea ei, continuă:

¹ Cântarea Cântărilor 2:5 (n.tr.).

— Pari să te minunezi; dar, dacă tot m-ai pornit, o să pun cărțile pe masă. Ce e această instituție afurisită, blestemată de Dumnezeu și de om? Dacă o dezbraci de toate ornamentele, dacă ajungi la rădăcina și la miezul ei, ce găsești? Păi, pentru că fratele meu Quashy² e prost și slab, iar eu sunt deștept și puternic, pentru că eu știu cum și pot s-o fac, atunci o să-i fur tot ce are, o să îl păstrez și lui o să-i dau doar cât consider eu de cuviință. Orice e prea greu, prea mizerabil, prea neplăcut pentru mine îl pun pe Quashy să facă. Pentru că mie nu-mi place munca, o să muncească Quashy. Pentru că soarele mă arde, o să stea Quashy în soare. Quashy o să câștige bani, iar eu o să-i cheltui. Quashy o să stea întins în orice băltoacă, ca eu s-o trec fără să mă ud. Quashy o să îndeplinească voia mea și nu a lui, în toate zilele vieții sale pământești și, în final, o să aibă atâtea șanse să ajungă în Rai câte consider eu că e cazul. Asta cred eu că e sclavia. Provoc pe oricine din lumea asta să citească legea sclaviei, așa cum e scrisă în cărțile de drept, și să înțeleagă altceva din ea. Vorbești despre abuzurile sclaviei! Aiureli! Sclavia în sine e esența tuturor abuzurilor! Și singurul motiv pentru care pământul ăsta nu se scufundă sub ea, precum Sodoma și Gomora, e fiindcă se folosește într-un mod infinit mai bun decât a fost scris. Din milă, din rușine, pentru că suntem bărbați născuți din femei, și nu niște bestii sălbatice, mulți dintre noi nu pot și nu îndrăznesc să folosească puterea deplină pe care legile noastre barbare ne-a pus-o în mâini. Și cel care merge mai departe și face cele mai rele lucruri nu se folosește decât de limitele puterii pe care i le dă legea.

St. Clare se ridică și, așa cum făcea mereu când vorbea cu patos, începu să se plimbe încoace și încolo, cu pași grăbiți. Chipul lui cu trăsături fine, precum cele ale unei statuete grecești, părea să ardă de înflăcărarea sentimentelor sale. Ochii lui albaștri și mari îi scânteiau și gesticula din mâini, cu un zel inconștient. Domnișoara Ophelia nu-l mai văzuse niciodată într-o astfel de stare, așa că rămase tăcută.

² *Quashy*, în limba engleză, înseamnă „pământ mlăștinos”, dar în vorbirea comună definește o persoană credulă, temătoare, moale (n.red.).

— Îți mărturisesc, zise el, oprindu-se brusc în fața verișoarei lui, deși n-are niciun rost să discuți despre acest subiect sau să devii sensibil, dar îți mărturisesc că au fost momente când m-am gândit că, dacă țara întregă s-ar scufunda și-ar ascunde toate aceste nedreptăți și suferințe, aș fi dispus să mă scufund odată cu ea. Când călătoream peste tot cu vapoarele noastre sau în expedițiile mele de cumpărare și mă gândeam că fiecare bărbat brutal, dezgustător, răuvoitor și josnic pe care-l întâlneam avea permisiunea legilor noastre să devină tiranul absolut al bărbaților, femeilor și copiilor pe care-i cumpăra cu bani murdari, furați sau câștigați la jocuri de noroc, când vedeam astfel de bărbați ce stăpâneau copiii neajutorați, fete și femei tinere – eram pregătit să-mi blestem țara, să blestem întreaga rasă umană!

— Augustine! Augustine! zise domnișoara Ophelia. Sunt sigură că ai zis destule. N-am mai auzit niciodată așa ceva, nici măcar în nord.

— În nord! replică St. Clare, schimbându-și brusc expresia și revenind la tonul lui obișnuit, degajat. Pfiu! Voi, nordicii, aveți sânge-rece! Voi priviți totul cu răceală! Nici nu blestemați așa cum facem noi când suntem stârniți.

— Da, dar problema este..., zise domnișoara Ophelia.

— O, da, sigur că este o problemă! O problemă mare chiar! Cum am ajuns eu în această stare de păcat și nenorocire? Ei bine, voi răspunde folosindu-mă de cuvintele vechi și bune pe care mi le spuneai în fiecare duminică, pentru a le învăța. Am ajuns aici dintr-o generație ca oricare alta. Servitorii mei au fost ai tatălui meu și, mai mult, ai mamei mele; iar acum sunt ai mei, laolaltă cu copiii lor, ceea ce formează o proprietate substanțială. Știi, tatăl meu, a venit primul din New England; și el era doar un bărbat oarecare, asemenea tatălui tău – un papistaș bătrân, obișnuit – drept, energic, generos, cu o voință de fier. Tatăl tău s-a stabilit în New England, ca să domnească peste stânci și pietre și să-și câștige existența din natură; iar al meu a venit în Louisiana, să domnească peste bărbați și femei și să-și câștige existența de pe urma lor. Mama, zise St. Clare, ridicându-se și

mergând spre un tablou din capătul camerei, apoi uitându-se în sus, cu o privire plină de venerație, ea era divină! Nu te uita așa la mine! Știi ce zic! Probabil era muritoare, prin naștere; dar, din câte mi-am dat eu seama, la ea nu se găsea nici urmă de slăbiciune sau greșeală omenească; și toți cei care trăiesc și își amintesc de ea, fie că erau sclavi sau liberi, servitori, cunoștințe, rude, toți erau la fel. Ei bine, verișoară, ani întregi, mama a fost tot ceea ce a stat între mine și lipsa deplină de credință. Ea era întruchiparea directă și personificarea Noului Testament – dovada vie a adevărului acestei scrieri. O, mamă! mamă! zise St. Clare, împreunându-și mâinile, de parcă ar fi vrut să se teleporteze; apoi, revenindu-și în fire, se așeză pe canapea și continuă: Eu și fratele meu eram gemeni; știi, se spune că gemenii ar trebui să semene între ei, dar noi ne deosebeam în toate privințele. El avea ochi negri, aprinși, părul negru precum cărbunele, un profil puternic, ca de roman, și un ten măsliniu. Eu aveam ochii albaștri, părul bălai, un profil grecesc și tenul deschis la culoare. El era activ și atent, eu visător și trândav. El era generos cu prietenii și egalii săi, dar mândru, dominant, poruncitor, față de cei inferiori și total lipsit de milă față de orice se punea împotriva lui. De fapt, amândoi eram; el din mândrie și curaj, eu dintr-un soi de idealism abstract. Ne iubeam, așa cum fac băieții în general – când da, când nu; el era alintatul tatei, eu, al mamei.

În mine se găseau o sensibilitate și-o profunzime cutremurătoare a sentimentelor, față de toate lucrurile posibile, pe care el și tatăl meu nu le înțelegeau nicicum și deci nu aveau cum să mi le împărtășească. Dar mama o făcea; și, de aceea, când mă certam cu Alfred și tata mă privea cu severitate, obișnuiam să mă duc în camera mamei și să mă așez lângă ea. Îmi amintesc exact cum arăta, cu obrazii ei palizi, ochii adânci, serioși și blânzi, rochia ei albă – mereu purta alb; și mă gândeam la ea ori de câte ori citeam în Apocalipsa despre sfinții care erau îmbrăcați în pânze fine, curate și albe. Avea multe talente, de toate feluri, mai ales la muzică; și stătea la orga ei, cântând muzica veche și maiestuoasă din bisericile catolice și fredonând, cu o voce mai asemănătoare cu a unui înger

decât cu a unei muritoare; iar eu îmi puneam capul în poala ei, plângeam și visam și simțeam – o, peste măsură! – lucruri pe care nu știam să le rostesc în cuvinte.

În acele timpuri, chestiunea sclaviei nu fusese periată ca acum; nimeni nu-și închipuia că ar fi fost ceva greșit.

Tatăl meu a fost un aristocrat înnăscut. Cred că, într-o viață anterioară, făcuse parte din cercurile superioare ale societății și adusese în această viață toată mândria de la curtea vreunui rege, fiindcă aceasta îi era înrădăcinată, până în măduva oaselor, deși, la origine, provenea dintr-o familie săracă și sub nicio formă nobiliară. Iar fratele meu a fost creat după chipul și asemănarea lui.

Acum, știi că, nicăieri în lume, aristocrații nu au simpatii față de oamenii aflați dincolo de o anumită graniță a societății. În Anglia, aceasta e trasată într-un loc, în Burmah în altul, și în America în altul; dar aristocrații din toate aceste țări nu trec niciodată peste ea. Greutățile, problemele și nedreptățile din clasa lor socială nu sunt decât o chestiune nesemnificativă în alta. Pentru tata, această graniță o reprezenta culoarea. Printre egalii lui, n-a existat nicicând un om mai drept și mai generos; dar el considera că negrul, orice nuanță ar fi avut, era o legătură intermediară între om și animale și își întemeia toate concepțiile. Presupun că, dacă cineva l-ar fi întrebat, direct și la obiect, dacă negrii aveau suflete nemuritoare, ca toți oamenii, el s-ar fi ferit și ar fi ezitat, dar ar fi răspuns afirmativ. Însă tata nu era un bărbat preocupat de spiritualism; nu avea niciun sentiment religios, în afară de venerația pentru Dumnezeu, care era, fără îndoială, conducătorul claselor superioare.

Ei bine, tata avea vreo cinci sute de negri; era om de afaceri rigid, autoritar, meticulos; totul trebuia să se desfășoare ordonat, să fie făcut cu o acuratețe și o precizie fără cusur. Acum, dacă iei în considerare că toate aceste sarcini trebuiau îndeplinite de niște muncitori leneși, plictisiți, trândavi, care crescuseră, toată viața, fără să aibă vreun motiv de a învăța să facă orice, mai puțin să se „eschiveze” cum spuneți voi, cei din Vermont, vei înțelege că pe plantația lui se întâmplau, în